

Thematische evaluatie van de Belgische ontwikkelingssamenwerking in de onderwijssector

Evaluatiekader

Education *for* Change Ltd
17A Christopher Street
London EC2A 2BS
United Kingdom

South Research
Leuvensestraat 5/2
3010 Kessel-Lo
België

Januari 2007

Documentinformatie

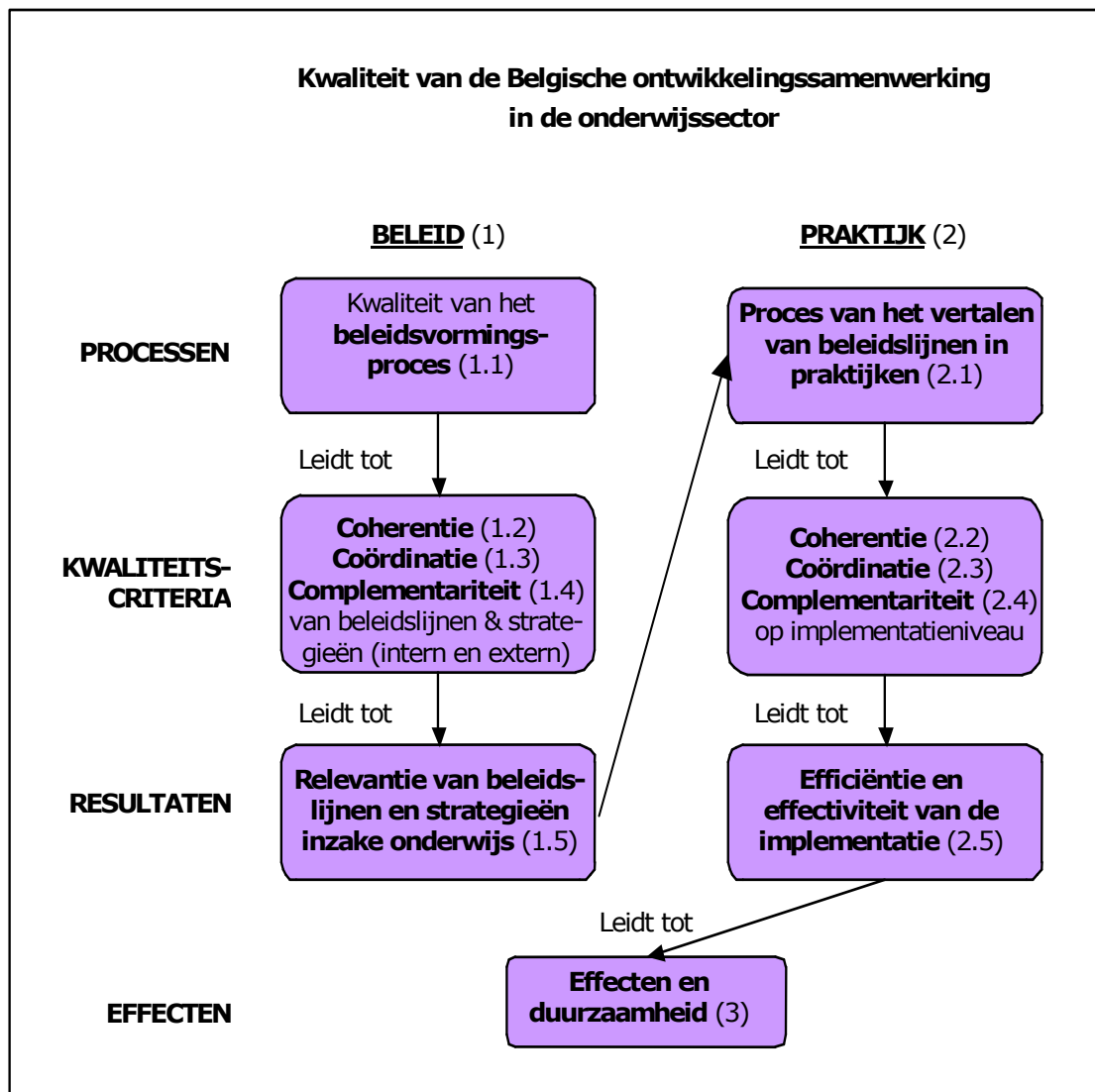
Titel

Evaluatie van de Belgische Hulp voor Onderwijs en Vorming: evaluatiekader

Afkortingen

APEFE	<i>Association pour la Promotion de l'Education et de la Formation à l'Etranger</i>
BTC	Belgische Technische Coöperatie
CRC	Verdrag inzake de Rechten van het Kind
CS	Civiele maatschappij (maatschappelijk middenveld)
DA	Ontwikkelingshulp
DAC	Comité Ontwikkelingssamenwerking van de OESO
DGOS	Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking
DP	Ontwikkelingspartner
EFA	Onderwijs voor allen
EU	Europese Unie
FTI	Fast Track Initiatief - EFA
HO	Hoger onderwijs
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
MDG	Millenniumontwikkelingsdoelstellingen
NGO	Niet-gouvernementele organisatie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PRSP	Strategienota voor Armoedebestrijding
SR	South Research
SWAp	Sectorbrede aanpak van hulpverlening
TA	Technische assistentie
UNESCO	Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur
UNDP	Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties
UNICEF	Kinderfonds van de Verenigde Naties
VVOB	<i>Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand</i>
WB	Wereldbank

Overzicht van de onderzoekslogica

De 3 C's

De 3 C's - Coherentie, Coördinatie en Complementariteit - vormen de kern van het onderzoekskader. Hieronder volgen de definities waarmee het evaluatieteam werkt:

Coherentie:

De interventies die worden gefinancierd door de DGOS zijn in overeenstemming met het globale Belgische beleid inzake ontwikkelingssamenwerking, met de onderwijsstrategie en met de aangegane internationale engagements en zijn afgestemd op interventies uit andere sectoren. De beleidslijnen en strategieën van de Belgische regering en de Belgische partners op het gebied van onderwijs vertonen geen tegenstrijdigheden. De Belgische beleidslijnen en interventies zijn afgestemd op de prioriteiten van het betreffende land, niet in strijd met de interventies van andere internationale partners die actief zijn in dat land en dragen bij tot de institutionele *capacity building* (versterking van de capaciteit) in het land in kwestie.

Coördinatie:

Coördinatie wordt gerealiseerd door de uitwisseling van informatie en door onderlinge akkoorden, zodat partners synergieën kunnen vaststellen en benutten en dubbel werk, overlappingsen en conflicten kunnen vermijden. Coördinatie is gericht op de harmonisering van de praktijken van verschillende partners om de efficiëntie en de effectiviteit ervan te optimaliseren.

Complementariteit:

Complementariteit stelt de onderlinge afhankelijkheid van interventies alsook de specificiteiten, competenties en comparatieve voordelen van verschillende partners vast om inputs te leveren die elkaar ondersteunen, niches te onderkennen en domeinen te bepalen waarop partners een toegevoegde waarde kunnen geven aan het geheel.

Opmerking:

Bij de evaluatie werd de voorrang gegeven aan vragen met betrekking tot Coherentie, Coördinatie en Complementariteit (de 3 C's), die het nadenken over wijzigingen in de benadering van de ontwikkelingshulp, in het bijzonder binnen de EU, hebben beïnvloed. Binnen het onderzoekskader worden deze componenten afzonderlijk beschouwd. De 3 C's zijn echter onderling verbonden hoekstenen van de beleidsdoelstelling om de harmonisering en de effectiviteit te verhogen en komen zowel in het beleid als in de operationele praktijken vaak samen voor.

DOMEIN 1 Beleid en strategie

Domein	Vragen	Bronnen
1.0 Omschrijving		
1.0.1 Beleid	<p>Welke zijn de voornaamste Belgische beleidsverklaringen en -documenten met betrekking tot onderwijsontwikkeling (van DGOS en andere actoren)?</p> <p>Welke zijn de Belgische prioriteiten op het gebied van onderwijsontwikkeling?</p> <p>Wat zeggen de beleidslijnen over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Subsectoren van het onderwijs: <ul style="list-style-type: none"> o Voorschools onderwijs? o Lager onderwijs? o Middelbaar onderwijs? o Volwassenenonderwijs? o Technisch en beroepsopleiding? o Hoger onderwijs? - Lerarenopleiding? - Onderwijsplanning en -beheer? - Onderwijs voor kwetsbare groepen en risicokinderen - Transversale thema's (<i>cross-cutting issues</i>): gendergelijkheid, duurzaamheid, HIV/AIDS - Onderwijs als bijdrage tot de vermindering van de armoede? - Onderwijs als een recht? - <i>Capacity building</i> (versterking van de capaciteit)? 	Review van de documentatie Beleidsaudits van DGOS, BTC en andere actoren
1.1 Proces		
1.1.1 Proces	<p>Welke zijn de kenmerken van de processen die ten grondslag liggen aan de beleidslijnen en de strategievorming inzake onderwijs?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gestructureerd? - Participatorisch (Belgische actoren)? - Participatorisch in de partnerlanden, met een beduidende inspraak van de civiele maatschappij (eveneens met inspraak van kinderen)? - Gebaseerd op objectieve gegevens (bewijzen)? - Gebaseerd op behoeften? - Wat is 'goede praktijk'? Wat is de maatstaf (<i>benchmark</i>)? <p>Hoe wordt de complexiteit van de Belgische hulpverleningsstructuur in de beleidsvorming weerspiegeld?</p>	Interviews in DGOS, BTC en met andere Belgische actoren.
1.1.2. Responsiviteit	<p>Hoe speelt het Belgische onderwijsbeleid in op de behoeften:</p> <ul style="list-style-type: none"> - van de partnerlanden in het algemeen - in specifieke omstandigheden, als: <ul style="list-style-type: none"> o Zwakke staten? o Conflict- en post-conflictsituaties? o Natuurrampen? 	Interviews in DGOS, BTC. Review van de documentatie

Domein	Vragen	Bronnen
	Hoe heeft België (op het niveau van de beleidsvorming) gereageerd op veranderingen in nationale (wijzigende prioriteiten, decentralisatie, gratis basisonderwijs, privatisering etc.) en internationale contexten (EFA, MDG, FTI, wijzigingen in hulpverleningsmodaliteiten etc.) met betrekking tot onderwijs?	
1.1.3 Evaluatie en lessen	Welke is de aanpak van de evaluatie van het onderwijsbeleid? Hoe worden de resultaten van evaluaties voor de beleidsvorming gebruikt?	Review van de documentatie. Interviews in DGOS, BTC. Andere indirecte actoren.
1.2 Coherentie		
1.2.1 Definitie	Bestaat er een duidelijke en werkbare definitie van coherentie voor beleids-/strategievormers voor alle Belgische actoren?	Review van de documentatie
1.2.2 Binnen de Belgische aanpak van hulpverlening en ontwikkeling a. DGOS	Zijn de beleidslijnen en strategieën met betrekking tot onderwijsontwikkeling coherent met het ontwikkelingsbeleid van België en maken ze het standpunt inzake onderwijs duidelijk: <ul style="list-style-type: none"> - als bijdrage tot de bestrijding van de armoede? - als bijdrage tot de economische ontwikkeling? - als privaat en publiek goed? - als een recht? Zijn de beleidslijnen en strategieën met betrekking tot onderwijsontwikkeling coherent met die van andere sectoren? Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - met initiatieven op het vlak van gezondheid en HIV/AIDS-bestrijding? - met die van sectoren die zich met armoedebestrijding en plattelandsontwikkeling bezighouden? Hoe kan het niveau van de materiële en financiële engagementen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking op het gebied van onderwijs en vorming worden vergeleken met de verbintenissen die werden aangegaan voor andere sectoren en thema's? Richten beleidslijnen inzake onderwijsontwikkeling zich op een coherente manier tot subsectoren van het onderwijs als deel van het gehele systeem? Versterken onderwijsbeleidslijnen op de volgende gebieden de coherentie van het volledige beleidskader? <ul style="list-style-type: none"> - Rol van het hoger onderwijs in de ontwikkeling van de capaciteit van managers? - De rol van de lerarenopleiding? - Strategieën voor het middelbaar en postsecundair onderwijs in de lijn van initiatieven voor het universeel basisonderwijs? - Onderwijsplanning en beheerscapaciteit? 	Beleidsverklaringen en strategische documenten <ul style="list-style-type: none"> - DGOS - Landen Financiële engagementen. Landspecifieke regelingen voor sectorale en sectoroverschrijdende planning. Landenstrategieën. Nota's van vergaderingen / verslagen van gesprekken met internationale instanties

Domein	Vragen	Bronnen
	- Onderwijs voor kwetsbare groepen en risicokinderen?	
b. Met en tussen andere Belgische actoren	<p>Zijn de strategienota's voor onderwijs en vorming (met betrekking tot bilaterale samenwerking) en de principes die vastgelegd zijn in de strategieën en actieplannen van de uitvoerende partners (gefinancierd door België) onderling coherent? Voornamelijk in termen van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prioritaire subsectoren van het onderwijs? - hulpverleningsmodaliteiten? - bevoorrechte types van interventies? 	<p>Protocolakkoorden (MOU's) met DGOS, beleidsnota's etc. van</p> <ul style="list-style-type: none"> - APEFE /VVOB - Universitaire ontwikkelingsraden - Niet-gouvernementele organisaties - Anderen
1.2.3 Met internationale prioriteiten	<p>Zijn Belgische beleidslijnen en strategieën coherent met de internationale engagementen en doelstellingen inzake onderwijs?</p> <ul style="list-style-type: none"> - EFA? - Onderwijsspecifieke MDG's? - CRC en andere rechtenagenda's? <p>Bestaat er een beleid met betrekking tot de relatieve prioriteit van deze engagementen?</p> <p>Heeft de Belgische financiering van internationale organisaties (Europese Unie, UNDP, UNESCO, UNICEF, Wereldbank etc.) een positief effect op de invloed van België op de ontwikkeling van coherente standpunten op internationaal vlak?</p> <p>Zijn de beleidslijnen coherent met veranderende tendensen in financieringsmodaliteiten (FTI, SWAp, <i>basket funding</i> (samenbrengen van fondsen), budgetondersteuning)?</p> <p>Zijn Belgische beleidslijnen inzake onderwijsontwikkeling coherent met de processen ter harmonisering van de hulpverlening?</p>	<p>Expliciete verwijzing naar en analyse van internationale doelstellingen in de documentatie.</p> <p>Discussie met internationale partners en DGOS</p>
1.2.4 Met partnerlanden/afstemming	<p>In welke mate ondersteunen de beleidslijnen en strategieën van de Belgische ontwikkelingssamenwerking de institutionele capaciteitsversterking en de ontwikkeling van de beleidslijnen van haar partners of helpen ze deze versterken?</p> <p>Zijn Belgische beleidsinitiatieven, strategieën en engagementen inzake onderwijs en vorming afgestemd op de nationale onderwijsaanpak in de begunstigde landen?</p>	<p>Interviews in DGOS, BTC</p> <p>Beleid en strategische documenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - DGOS - Landen
1.3 Coördinatie		
1.3.1 Definitie	<p>Wordt bij de beleidsinitiatieven van de verschillende actoren prioriteit gegeven aan "coördinatie"?</p>	<p>Beleidsdocumenten</p> <p>Interviews met actoren</p>
1.3.2 Belgische partners	<p>Werd de dialoog en de wisselwerking met betrekking tot het beleid tussen de verschillende Belgische actoren nieuw leven ingeblazen zoals in de onderwijsstrategie werd voorgesteld?</p>	<p>Interviews met actoren in België en in het land</p>

Domein	Vragen	Bronnen
	ingeblazen zoals in de onderwijsstrategie werd gesuggereerd? Zijn beleidslijnen en strategieën gecoördineerd tussen de Belgische actoren in België? Op landenniveau? <ul style="list-style-type: none"> - Zijn er gemeenschappelijke planningsinstrumenten? - Zijn er mechanismen voor de uitwisseling van informatie over onderwijsaangelegden in het begunstigde land? Zijn er overeenkomsten op landenniveau tussen Belgische partners?	en in het land.
1.3.3 Internationale partners	Welke zijn de beleidslijnen en engagementen met betrekking tot coördinatie in het land? <ul style="list-style-type: none"> - Zijn de Belgische actoren verondersteld een rol te spelen in de "donorgroep" met betrekking tot onderwijs? - Voorzien beleidsinitiatieven de sluiting van harmoniseringsakkoorden (met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen, de vereenvoudiging van procedures, de uitwisseling van informatie, ...)? - Welke zijn de coördinatiemaatregelen in het land (met internationale partners, van elke Belgische actor). 	Belgische input in internationale groepen. Betrokkenheid op landenniveau in werkgroepen, verslagen van vergaderingen; overeenkomsten met partners.
1.3.4 Partnerlanden / Afstemming	Zijn de beleidslijnen van de Belgische actoren gecoördineerd met de prioriteiten van de regering? Is de afstemming op de beleidsinitiatieven en strategieën in de partnerlanden een uitgesproken doelstelling? Streeft België naar het realiseren van een afstemming en de opbouw van partnerschappen?	Landenstrategieën etc. <ul style="list-style-type: none"> - DGOS - BTC - Alle andere instanties die in het land werken
1.4 Complementariteit		
1.4.1 Definitie	Zien de Belgische actoren complementariteit en de manieren om die te realiseren op dezelfde manier?	
1.4.2 Belgische actoren, internationale partners en partnerlanden	Hoe wordt een "comparatief voordeel" bepaald en welke zijn de comparatieve voordelen van België? Hoe zien de Belgische actoren hun respectieve comparatieve voordelen en worden deze in hun beleidsinitiatieven weerspiegeld? Hoe wordt complementariteit gezien en welke zijn de dwingende vereisten voor complementariteit, bijvoorbeeld tussen: <ul style="list-style-type: none"> - subsectoren van het onderwijs? - geografische gebieden? - talen? - types van interventie? - modaliteiten van de hulpverlening 	Akkoorden over comparatieve voordelen, sectorale / regionale focus Inschatting van de Belgische rol(len) door de partners in het land, via interviews; in de landenanalyse van andere partners. Interviews met Belgische actoren.

Domein	Vragen	Bronnen
		Interviews met partners in het land.
1.5 Relevantie		
1.5.1 Partnerlanden / Afstemming	<p>In welke mate zijn de Belgische beleidslijnen inzake onderwijs relevant voor de behoeften en prioriteiten van het land? Worden ze tijdig uitgevoerd?</p> <p>Weerspiegelen de Belgische beleidslijnen inzake onderwijs de meningen van een groot aantal mensen, met inbegrip van de opinie van de begunstigen en van kinderen? Hoe wordt dit verzekerd?</p> <p>Hoe houden de Belgische beleidslijnen inzake onderwijs rekening met de kenmerken van het land, zoals de mate van decentralisatie, van betrokkenheid van de donors, van coördinatie tussen de donors, bestaande hulpverleningsmechanismen, het bestaan van SWAp, PRSP, FTI-EFA etc.?</p> <p>Hoe worden uit de ervaringen lessen getrokken en in de beleidscyclus opgenomen om de afstemming te verbeteren en de relevantie van de beleidslijnen te vergroten?</p>	Interviews met partners in het land. Interviews met Belgische actoren.
1.5.2 Onderwijs	<p>Leveren Belgische beleidslijnen een relevante bijdrage tot de onderwijsbehoeften en tot een debat hierover, zowel op internationaal vlak als in het land zelf?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Subsector van het onderwijs? <ul style="list-style-type: none"> o voorschools onderwijs? o lager onderwijs? o middelbaar onderwijs? o volwassenenonderwijs? o technisch en beroeps onderwijs? o hoger onderwijs? - Lerarenopleiding? - Onderwijsplanning en -beheer? - Onderwijs voor kwetsbare groepen en risicokinderen? - <i>Capacity building</i> (versterking van de capaciteit)? 	Review van beleidsdocumenten. Interviews met partners in het land. Interviews met Belgische actoren.
1.5.3 Instrumenten	<p>Zijn de beleidslijnen duidelijk genoeg om de implementering te vergemakkelijken bij interventies in de betreffende landen?</p> <p>Zien Belgische actoren en partnerlanden de Belgische beleidslijnen inzake onderwijs als een nuttig instrument?</p>	Interviews met partners in het land. Interviews met Belgische actoren.

DOMEIN II: Praktijk

Domein	Vragen	Bronnen
2.0 Omschrijving		
2.0.1 Interventies	<p>Welke types van onderwijsinterventies worden uitgevoerd?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ondersteuning van het basisonderwijs (faciliteiten, leerboeken, curriculum, evaluatie, onderwijs in de moedertaal, inclusief onderwijs, onderwijsmanagement, versterking van de schoolgemeenschap, gezondheidseducatie etc.) - Ondersteuning van het middelbaar onderwijs (faciliteiten, leerboeken, curriculum, evaluatie, ICT, wetenschapseducatie, onderwijsmanagement, levensvaardigheden, gezondheidseducatie etc.) - Ondersteuning van het technisch en beroepsonderwijs (faciliteiten, leerboeken, uitrusting, curriculum, evaluatie, ICT, professionele ontwikkeling van leerkrachten etc.) - Ondersteuning van universiteiten (infrastructuur, curriculum, management, certificering, ICT, e-leren, professionele ontwikkeling, uitrusting etc.) - Ondersteuning van het volwassenenonderwijs: faciliteiten, geïntegreerde alfabetiseringsprogramma's, curriculum, deelname van de gemeenschap etc.) - Ondersteuning van de lerarenopleiding: initieel/op het werk, curriculum, certificering, incentives, lerarenopleiding, ondersteuningssystemen voor leraren, etc. <p>Welke interventies in categorieën als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - type interventie (budgetondersteuning, TA, programma etc.). - duur van de interventie - kanaal (rechtstreeks, bilateraal, NGO's, APEFE etc), - type activiteit (uitrusting, capaciteitsversterking, curriculum, ontwikkeling, gender mainstreaming etc.) <p>Welke trends kunnen worden onderkend (in termen van onderwijsinterventies en categorieën) in de afgelopen 5 jaar?</p>	<p>Project-beschrijvingen</p> <p>Gegevens van het DGOS-budgetsysteem (gesorteerd op DAC-code, gesorteerd per land, kanaal, etc. etc.)</p>
2.0.2 Middelen	<p>Heeft België zijn ondersteuning van het basisonderwijs versterkt om tegemoet te komen aan Dakar en de engagementen van de MDG's?</p> <p>Heeft België zijn rechtstreekse bilaterale hulp aan de onderwijssector vergroot, zoals vermeld in de onderwijsstrategie?</p>	<p>Review van de documentatie</p> <p>Interviews met DGOS, BTC</p>
2.1 Proces		
2.1.1 Implementatie	<p>Hoe vertalen verschillende actoren het beleid in de praktijk?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opstelling van programma en projectprioriteiten? - Deelname van actoren in partnerlanden, met inbegrip van ruime inspraak van de civiele maatschappij (en van de kinderen)? - Objectieve gegevens (bewijzen) en geleerde lessen? 	<p>Interviews in organisaties.</p> <p>Project-portefeuilles</p> <p>Mensen uit de praktijk in de</p>

Domein	Vragen	Bronnen
	<ul style="list-style-type: none"> - Behoeftenevaluatie? - Wat wordt als 'goede praktijk' beschouwd? 	landen Online-vragenlijsten
2.1.2 Deelname	Hoe worden de lokale actoren en de begunstigen betrokken bij het ontwerp, de planning, de uitvoering en de beoordeling van onderwijsinterventies die door België worden gefinancierd? <ul style="list-style-type: none"> - Andere ontwikkelingsinstanties - Ministerie of ministeries - Gedecentraliseerde administraties - Privé-sector, instellingen etc. - Begunstigen (ouders, leerkrachten, studenten, onderwijsmanagers) 	
2.1.3 Opvolging en evaluatie	Hoe worden de evaluaties in de praktijk uitgevoerd en welke is de kwaliteit van de uitgevoerde evaluaties? Welke succesindicatoren gebruiken de diverse Belgische actoren voor hun interventies? Welke maatstaven (benchmarking) worden gebruikt om succes te meten? Houden evaluaties rekening met de duurzaamheid van de effecten van de Belgische onderwijsondersteuning en, zo ja, wordt dit gemeten? Hoe worden de resultaten van de evaluaties gebruikt om de praktijk te verbeteren? Heeft België samengewerkt met de EU over onderwijsindicatoren voor de opvolging van de programma- en budgetondersteuning (zoals vastgelegd in de onderwijsstrategie)? Hoe leren Belgische actoren van elkaars ervaringen?	Interviews in organisaties. Mensen uit de praktijk in de landen Online-vragenlijsten
2.2 Coherentie		
2.2.1 Belgische actoren	Is de Belgische onderwijsstrategie gekend en wordt ze door de verschillende Belgische partners in het land gebruikt? Zijn de onderwijsinterventies coherent: <ul style="list-style-type: none"> - met het beleid? - over de verschillende kanalen heen? Welke mechanismen worden gebruikt om de coherentie te verzekeren en op te volgen? Welke zijn de beperkingen voor de coherentie van de Belgische ontwikkelingssamenwerking en hoe beïnvloeden deze de praktijk? Is het profiel van de effectieve ondersteuning coherent met de beleidslijnen van België, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - hoger onderwijs tegenover basisonderwijs - ondersteuning van het voorschoolse onderwijs, niet-formele of andere sectoren (buiten de voornaamste MDG- 	Projectkaders, opgegeven doelstellingen etc. Documenten m.b.t. de projectvoorbereiding, interviews met bij de voorbereiding betrokken actoren. Financiële gegevens die het profiel van de ondersteuning aan de sectoren

Domein	Vragen	Bronnen
	doelstelling) <ul style="list-style-type: none"> - Rol van de privé-sector (scholen, universiteiten, diensten, leveranciers etc.) - Ondersteuning van planning, beheer en beleid Is er coherentie over de verschillende kanalen heen binnen het land?	tonen etc. Gesprekken met Belgische partners in het land
2.2.2 Met internationale partners	Zijn Belgische interventies in de onderwijssector coherent en afgestemd op die van andere internationale instanties?	Interviews met andere DP's en documenten.
2.2.3 Met landenprioriteiten, m.a.w. afstemming	Zijn de interventies afgestemd op de prioriteiten, de beleidslijnen en de strategieën van het land? <ul style="list-style-type: none"> - PRSP - EFA of Nationaal Onderwijsplan, - Ontwikkelingsplan voor de onderwijssector etc. In welke mate ondersteunt de Belgische ontwikkelings-samenwerking de institutionele capaciteitsversterking en de ontwikkeling van de implementatiestrategieën van zijn partners of helpt ze dit versterken?	Analyse van nationale programma's en projecten. Gesprekken met officiële vertegenwoordigers in het land.
2.2.4 Met praktijken in het land en onderwijs-structuren	In welke mate is de Belgische hulp coherent met/doorheen: <ul style="list-style-type: none"> - Onderwijsarchitectuur - Onderwijsinterventies (bijv. Curriculum <> Evaluatie<> Ontwikkeling van Leerkrachten). - Administraties van lijnministeries - Lokale partners - Nationale of regionale middelen - Lokale praktijken (bijv. voor de aanwerving en betaling van TA/DA en honoraria) 	Projectverslagen in het land. Gesprekken met officiële vertegenwoordigers, actoren en begunstigen.
2.3 Coördinatie		
2.3.1 Tussen de Belgische actoren	Wat doen Belgische actoren om de coördinatie te verzekeren? Wie neemt de leiding op zich? <ul style="list-style-type: none"> - In België - In het partnerland - In doelsectoren of subsectoren - Door gezamenlijke acties Welke zijn de problemen/bependingen op het vlak van coördinatie in België? Op het niveau van het land? Zijn er mechanismen voor de opvolging van de coördinatie tussen de actoren? In welke mate en hoe zijn de programma's/actieplannen van de verschillende actoren gecoördineerd in België/in het partnerland? Welke is de vastgestelde toegevoegde waarde van de coördinatie voor Belgische actoren?	Analyse van de praktijk m.b.t. projecten en landenprogramma's. Interviews met Belgische actoren en partners in het land Online-vragenlijst
2.3.2 Met internationale partners	Hoe verloopt de coördinatie van Belgische actoren met internationale collega's (rol in de donorgroep, onderwijs...)?	Akkoorden Verslagen van

Domein	Vragen	Bronnen
partners	Welke rol speelt België desgevallend in de coördinatie-mechanismen van het werk van de donors in de partnerlanden? Welke zijn de relaties met andere DP's? Coherentie/harmonisatie met andere DP's: is er een gezamenlijke planning, zijn er harmoniseringsakkoorden, vinden er regelmatige vergaderingen plaats etc?	vergaderingen etc. Feedback van partners in het land.
2.3.3 Met regeringen/andere organisaties in het land (bijv. universiteiten, lokale NGO's actief in onderwijs)	Hoe verloopt de coördinatie van Belgische actoren met overheden en andere lokale stakeholders in het land? <ul style="list-style-type: none"> - Wordt er informatie uitgewisseld (met betrekking tot plannen en resultaten) tussen Belgische actoren en lokale overheden/andere stakeholders in het land? - Is er een gezamenlijke, gecoördineerde planning van de activiteiten? - Zijn er duidelijke coördinatiemechanismen? In welke mate worden deze gebruikt? In welke mate worden ze effectief toegepast? Welke is de rol in de coördinatie van de activiteiten van de lokale NGO's?	Projectverslagen (projecten waarbij andere actoren in het land betrokken zijn)
2.4 Complementariteit		
2.4.1 DGOS /BTC	Hoe zien DGOS en BTC hun complementaire rollen: wie doet wat? Is het duidelijk? Overlapping of "interferentie"? Vullen onderwijsinterventies in de praktijk het werk in andere prioritaire sectoren aan?	Voorafgaande evaluaties Interviews in DGOS en BTC. De Wet en toelichtingen
2.4.2 Andere Belgische actoren	Welke zijn hun comparatieve voordelen, hoe worden deze gebruikt om complementariteit op te bouwen? Welke zijn de akkoorden/praktijken in het land met betrekking tot complementariteit? Wie neemt de leiding met betrekking tot de complementariteit op zich? Welke zijn de mechanismen voor de opvolging van de complementariteit: in België, in het partnerland?	Analyse van de praktijk m.b.t. projecten en landenprogramma's. Interviews met Belgische actoren en partners in het land.
2.4.3 Met regeringen/andere organisaties in het land (bijv. universiteiten, lokale NGO's actief in onderwijs)	Zijn de rollen van de Belgische en lokale partners - met betrekking tot de verschillende aspecten van de concrete uitvoering van het project – duidelijk bepaald? Welke is de rol / input van de Belgische actoren tijdens de verschillende uitvoeringsstappen? <ul style="list-style-type: none"> - Werd deze rol / input gezamenlijk overeengekomen met de lokale partner? - Beantwoordt dit aan een werkelijke toegevoegde waarde die Belgische actoren aan lokale partners geven? 	Interviews met Belgische actoren en partners in het land.

Domein	Vragen	Bronnen
2.4.4. DP's	Welke is de Belgische input voor operaties in multilaterale instanties, bijv. zijn er Belgische technische experts bij UNESCO, UNICEF en de Wereldbank? Welke zijn hun rollen? En welke invloed hebben ze?	Interviews DGOS, personeel in internationale organisaties. Interviews met DP's/instanties
2.5 Efficiëntie en effectiviteit		
2.5.1 Benaderingen	Programma- versus projectaanpak: welke zijn de implicaties voor efficiëntie en effectiviteit? Welke lessen moeten worden geleerd over effectiviteit van: <ul style="list-style-type: none"> - technische bijstand - <i>capacity building</i> (versterking van de capaciteit) - samenwerkingsverbanden, <i>twinning</i> - <i>study fellowships</i> (onderzoeksbeurzen) - etc. 	Verslagen gemaakt in het land Gesprekken met Belgische actoren en met officiële vertegenwoordigers in het land.
2.5.2 Budgettering en uitgaven	Hebben een verbetering van de coherentie, coördinatie en complementariteit tot budgetten en financiële stromen geleid die beter overeenstemmen met de voorspellingen? Passen zij in de budgetcycli van het ministerie / de onderwijsinstellingen in het land?	Financiële gegevens Analyse van de praktische uitvoering van projecten en programma's
2.5.4 Beheer (management)	Is de implementatie efficiënter geworden door de betere coherentie, coördinatie en complementariteit? <ul style="list-style-type: none"> - Rendabiliteit en tijdige levering - Aangepaste timing en personeel voor TA? - Gebruik van lokale expertise en middelen - Opvolging en inspelen op gebeurtenissen - Etc. 	Overzicht van de uitgaven Programma- en projectverslagen
2.5.5 Evaluatie	In welke mate leiden het gebruik om interventies te evalueren en de toegepaste praktijken ertoe dat feedback wordt gegeven en lessen kunnen worden getrokken? Worden bij interventies sleutelindicatoren van de betreffende landen (of internationale sleutelindicatoren) gebruikt?	Projectontwerpen en project-evaluatie-rapporten.

DOMEIN III: Effecten

Domein	Vragen	Bronnen
3.1 Effecten		
3.1.1 Belgische actoren	<p>Tengevolge van de betere coherentie, coördinatie en complementariteit op beleidsniveau en in de praktijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - worden beleidsinitiatieven en praktijken door Belgische actoren beter begrepen en strikter gevolgd? - wordt er in België een open debat gevoerd over beleids- en praktijkaangelegenheden in het onderwijs? - zijn er veranderingen opgetreden in de manier waarop Belgische actoren onderwijsondersteunende interventies ontwikkelen? - worden partnerschappen versterkt? - werden statistische diensten binnen DGOS uitgebreid om de inputs en outputs van programma's en projecten met elkaar te vergelijken, zoals in de onderwijsstrategie vermeld? - werden de coördinatiemechanismen door Belgische actoren in België en in het partnerland overgenomen om de effectiviteit en de efficiëntie van de Belgische technische coöperatie te bevorderen? 	<p>Interviews met Belgische actoren</p> <p>Interviews in partnerlanden</p> <p>Verslagen van vergaderingen</p> <p>Mediaverslagen</p>
3.1.2 Actoren in het land	<p>Worden Zuid-Zuidpartnerschappen door de acties van België versterkt?</p>	<p>Interviews in partnerlanden</p>
3.1.3 Beleid	<p>Welke was de invloed van de bijdrage van de Belgische hulpverlening aan interventies en praktijken op de besluitvorming en de beleidsveranderingen op landenniveau?</p> <p>Hoe heeft de Belgische ontwikkelingssamenwerking bijgedragen tot de toekomst van het onderwijsbeleid in de partnerlanden op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - terugkerende kosten? - capaciteit? - afvalvermindering? - responsiviteit? - rendabiliteit? 	<p>Interviews in partnerlanden</p>
3.1.4 Capaciteitsopbouw en institutionele ontwikkeling	<p>In welke mate hebben acties met het oog op institutionele ontwikkeling en capaciteitsopbouw (bijv. van de universiteiten en andere onderwijsinstellingen) het nationale systeem versterkt?</p> <p>In welke mate heeft de Belgische ontwikkelingssamenwerking bijgedragen tot een verbetering van de organisatie-, plannings- en beheerscapaciteiten?</p> <p>Hebben studiebeurzen de capaciteiten van nationale en lokale onderwijsmanagers versterkt?</p> <p>In welke mate hebben studiebeurzen en fellowships bijgedragen tot de institutionele capaciteitsversterking op nationaal niveau?</p>	<p>Interviews in partnerlanden</p>
3.1.5 Bestuur	<p>Heeft de Belgische hulpverlening bijgedragen tot het vermogen / de bekwaamheid / de bereidheid van de regering in het partnerland om het geformuleerde beleid te implementeren?</p>	<p>Interviews in partnerlanden</p> <p>Bestuurs- en</p>

Domein	Vragen	Bronnen
	Heeft de Belgische steun bijgedragen tot een grotere transparantie en verantwoordingsplicht? <ul style="list-style-type: none"> - in scholen of andere onderwijsinstellingen? - gemeenschappen? - gedecentraliseerde administraties? - nationaal, binnen het beleid en de CS? 	verantwoordingsrapporten (van Belgische en andere instanties).
3.1.6 Deelname	Heeft de Belgische steun en praktijk de betrokkenheid van lokale actoren en begunstigen verhoogd bij de ontwikkeling, de planning, de implementatie en de evaluatie van door België gefinancierde onderwijsinterventies?	Interviews in partnerlanden
3.1.7 Geleerde lessen	In welke mate werden de lessen die uit de ervaringen van de diverse actoren werden getrokken aan anderen meegedeeld en gebruikt?	Interviews in partnerlanden
3.1.8 Transactie-kosten	Heeft de Belgische onderwijsondersteuning de druk op de landen en op de lokale middelen (mensen en geld) verminderd door een betere coördinatie en door de opstelling van procedures en mechanismen?	Interviews in partnerlanden
3.1.9 Onderwijs-resultaten	Werden door België duidelijke bijdragen geleverd tot een verbetering ten opzichte van standaardindicatoren? Hoe duurzaam zijn die bijdragen? <ul style="list-style-type: none"> - EFA (kernindicatoren UNESCO) - MDG-doelindicatoren - toegankelijkheid - voltooiing - integratie (met name van gemarginaliseerde groepen) Welke bijdragen heeft de Belgische samenwerking geleverd tot “kwaliteitsindicatoren” (bijv. verwachte levensduur van de school, leerlingen/leerkrachten-ratio, aantal opgeleide onderwijzers in het basisonderwijs, % vrouwelijke leerkrachten in het basisonderwijs etc.)? Hoe duurzaam zijn deze bijdragen? <p>Zijn er meetbare effecten in andere sectoren, bijv.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - universiteiten en andere instellingen voor hoger onderwijs? - beroepsonderwijs, beroepsvoorbereidend onderwijs, niet-schoolgaande kinderen? - alfabetisme (geletterdheid)? - voorschools onderwijs? Hoe duurzaam zijn deze effecten?	Interviews in partnerlanden
3.1.9 Transversale problemen	Welk effect heeft de Belgische samenwerking gehad op het onderwijs voor meisjes en jongens? Zijn sommige sleutelindicatoren veranderd? <p>Hebben de interventies bijgedragen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gendergelijkheid (voor jongens en meisjes, mannen en vrouwen)? - milieuduurzaamheid en milieu-educatie? - de strijd tegen HIV/AIDS? 	Interviews in partnerlanden